

Maria Ramnehill

Den POSTMODERNE Prometheus

Natur, teknik och transtematik i Jeanette Wintersons

Transpersoner har ofta ansetts gå emot Naturen. Det handlar bland annat om kroppen, och om hur ciskroppar etablerats som naturliga med transkroppen som motbild.¹ Men vad är en naturlig kropp? Var går gränsen mellan natur och kultur? Det är i den sortens frågor som transstudier möter ekokritik. Samma frågor står i centrum för brittiska Jeanette Wintersons senaste roman *Frankissstein: A Love Story* (2019), och i den här artikeln undersöker jag hur transkroppen där gestaltas i relation till idéer om natur och kultur och kropp och medvetande.² När transkroppen betraktas som onaturlig är det ofta dels för att den anses konstruerad och artificiell, och dels i kraft av hur transkroppen synliggör det fysiska könets plasticitet, hur kroppens olika förvandlingar kan synas som lager på lager. Vissa av lagen kommer att vara resultatet av en medveten viljeakt, vissa kommer att ha skapats av andra processer – men alla har de förändrat samma kropp.

I Wintersons transhumanistiska uppdatering av Mary Shelleys *Frankenstein; or, The Modern Prometheus* (1818) berättar läkaren och transpersonen Ry Shelley om hur AI-profeten och

transhumanisten Victor Stein försöker övervinna både döden och sin kropp genom att ladda upp sitt medvetande i molnet. I Ry har Winterson skapat en transgestalt som ställer relationen mellan kroppens föreställda dikotomier på sin spets. Ry kan beskrivas som en hybridgestalt som överskrider dikotomierna man-kvinna, natur-kultur, biologi-teknik, kropp-medvetande. I den här artikeln vill jag studera transkroppens funktion i Wintersons roman. Vilka föreställningar om naturligt och onaturligt kommer fram i skildringen av transgestalten?

Transekologi och organisk transition

Det tvärvetenskapliga fältet Transgender Studies växte fram under 1990-talet, efter insatser från forskare som Susan Stryker, Sandy Stone, Jay Prosser och Jack Halberstam. Fältet växte fram i dialog med queerstudier, men där det sistnämnda ofta fokuserat på sexualitet, intresserar sig transstudier för hur kön görs, förhandlas och överskrids eller förändras.³ I litteraturvetenskapliga sammanhang innebär

det att sätta transmotivet i centrum och analysera transgestalterna som just transgestalter.⁴ En av de saker som transstudier har ärvt av sitt queera styvsyskon är ett problematiserande förhållningsätt till kroppen och det materiella. Judith Butlers och Michel Foucaults teorier har blivit grundstenar i transgender studies fokus på att förstå hur kön (cis såväl som trans) konstrueras, och ett intresse för allt som stör och bråkar med vad som ofta betraktas som naturgivna könsgränser.

Frankissstein publicerades i maj 2019, och det finns ännu ingen tidigare forskning om romanen. Forskningen om Wintersons författarskap är bred och spretig. De många transmotiven i hennes författarskap har ofta fått bortförklarande läsningar, så som Sam Holmqvist visat att forskning om transmotiv ofta tar det biologiska könet för sanning eller analyserar motivet som symtom på eller symbol för något annat.⁵ Sonia Front skriver att Villanelles och Alis främsta motiv för att passera som pojkar i *The Passion* (1987) respektive *The Powerbook* (2000) handlar om att på ett eller annat sätt fly en social roll, och Jago Morrisson beskriver en rörelse hos Winterson från en postmodern lesbisk tematik mot vad hon kallar en ”post-kristen agapisk” romankonst, med början i den könsneutrala berättaren i *Written on the Body* (1992) där den könade kroppen och den queera sexualiteten gestaltas som förgängliga.⁶ Morrisson menar att nedtoningen av den kroppsliga kärleken och av kroppen i sig misslyckas med att avslöja heteronormativa strukturer.⁷ Jane Haslett gör istället transläsningar av gestalterna i alla ovan nämnda romaner och menar att Wintersons grepp utmanar en cisnormativ blick.⁸ I likhet med Haslett vill jag fokusera på transmotivet, men i *Frankissstein*. Det är Wintersons första roman med en huvudperson som uttalat identifierar sig som transperson. Frågan är om hennes författarskap här fortsätter att utmana en cisnormativ blick.

Min läsning av *Frankissstein* utgår från Nicole Seymour, som har lagt ett ekokritiskt perspektiv till transstudier. I *Strange Natures* (2013)

menar hon att queeteorins dekonstruktion av dikotomin natur-kultur tenderar att koncentrera sig helt på den kulturella sidan, vilket fått till följd att uppdelningen – själva dikotomin – bibehålls.⁹ Hon förespråkar en *transekologi* (*transgender ecology*) som problematiserar det naturliga som grund för kategorier som kön och sexualitet men utan att avfärda det naturligas existens. Istället menar hon att transpersoner har mycket att vinna på att se sig själva som i kontakt med naturen, just eftersom transidentiteter och -kroppar ofta betraktas som konstruerade och därmed mindre giltiga. Med begreppet *organic transgenderism*, som jag på svenska benämner *organisk transition*, beskriver hon skönlitterära verk eller filmer som gestaltar transitionen som en naturlig och spontan process, mer lik puberteten än något kulturellt eller konstruerat. Begreppet fokuserar på egen kroppskänedom och transpersonen som expert på sin egen kropp.¹⁰

Seymour utgår bland annat ifrån Catriona Mortimer-Sandilands som skriver om hur landsbygd och vildmark ofta förknippats med ett så kallat sunt, heterosexuellt familjeliv medan hbtq-personer förknippats med den onaturliga staden. Mortimer-Sandilands ifrågasätter själva kategorin ”natur”, och uppmärksammar att klass, kön, ras etcetera påverkar vilken sorts landskap och miljö som människor har tillgång till. Rasism och heterosexism är inbyggt i hur människan påverkat landskapet, menar hon – och det finns ingen ren ”vildmark”, alla landskap står under mänsklig påverkan.¹¹ I ”Trans Ecology and the Transgender Road Narrative” undersöker Nicole Seymour transmotiv i relation till ett landskap som antingen gestaltas som idealiserat och objektifierat, eller som natur-kultur-hybrid med människan hemma i och en del av landskapet.¹²

Jag vill i den här artikeln använda Seymours transekologi tillsammans med nymaterialistisk teori i analysen av transmotivet i *Frankissstein*. Materialiteten är nämligen en brist i Seymours teori. Hon tenderar att ignorera det materiella när hon skriver om hur organisk transition

kan vara ett alternativ till nymaterialistiska teorier. Inte minst gäller det hur hon använder sitt begrepp för att beskriva hur medvetande bestämmer över materia. I den beskrivningen faller hon in i samma dikotomi mellan natur och kultur som hon kritiserar.¹³ Vicki Kirby är till exempel en av de som påpekat att "natur" inte alls behöver vara ursprungligt och oföränderligt, utan att det tvärtom kan vara ett fält av möjligheter, dialoger och förvandlingar. Kort sagt att natur fungerar på samma sätt som kultur.¹⁴ Enligt Kirbys sätt att se det är vi på ett mycket fundamentalt sätt våra kroppar, eftersom det endast är via våra kroppsliga sinnen vi står i kontakt med omvärlden. För Kirby kan vi aldrig vara utanför naturen.¹⁵ Det kan jämföras med när Timothy Morton menar att vi aldrig kan nå någon objektiv metaposition från vilken vi kan betrakta naturen; vi är alltid redan en del av den. Istället är vi sammankopplade, *interconnected*, med allting omkring oss, andra människor, ickemänskliga djur, växter. Det finns ingen bakgrund och ingen förgrund, tvärtom gör den ekologiska krisen oss medvetna om hur sammankopplat allting är.¹⁶ Vi är inte separerade från "naturen" och det är därför inte meningsfullt att skilja på naturligt och artificiellt, natur och kultur. Eftersom allt det vi i vardagsspråket skulle kunna förstå som natur har utvecklats i relation till mänsklig aktivitet, eftersom människan själv är en del av planetens ekologiska system, kan vi inte dra någon gräns emellan dem. Att skilja kropp och medvetande, natur och kultur åt är alltså meningslöst.¹⁷

Enligt Morton måste vi förändra vår syn på alla ickemänskliga djur, inklusive de vi är vana att uppfatta som monstruösa. Avvikelsen, det konstiga, det som uppfattas som en "smita", är en förutsättning för evolutionen. Det monstruösa ligger alltid i betraktarens ögon: "Organisms are palimpsests of additions, deletions, and rewritings, held together mostly by inertia."¹⁸ Den ekologiska tanken, menar Morton, kräver att vi ser andra varelser som personer, även om de liknar monster: "Think *Blade Runner* or *Frankenstein*: the ethics of eco-

logical thought is to regard beings as people even when they aren't people."¹⁹ Susan Stryker för ett liknande resonemang i sin essä om just Frankensteins monster, "My Words to Victor Frankenstein Above the Village of Chamounix". Att hon som transkvinna kallats monster, mutant, varelse och onaturlig har skapat en plats i solidaritet med ickemänskliga djur i sin kropps onaturlighet: "The affront you humans take at being called a 'creature' results from the threat the term poses to your status as 'lords of creation', beings elevated above mere material existence."²⁰ Hon menar att denna vädjan till naturen har sitt ursprung i människans rädsla att förlora sin upphöjda plats som skapelsens krona. Mortons och Strykers resonemang påminner oss om hur sammanknutet allt liv är och hur fåfängt det är att försöka fly eller överskrida det materiella. Jag vill här betrakta transgestalten som en påminnelse om vikten av det materiella och att kroppar är föränderliga och plastiska.

Rys förkroppsligade vilja

I *Frankissstein* poängterar Ry Shelley flera gånger hur han själv har format sin kropp som en medveten viljeakt. Han är transpersonen som omskapar sig själv: "Because it really is my body. I had it made for me." (122) Om man enbart ser det egna valet och självkänedom som de viktigaste kriterierna för organisk transition passar beskrivningen in på Ry Shelley. Han säger att "[w]e are our bodies" (148), snarare än att beskriva det som att vi är *i* kroppen.

Men det är en kropp som verkar protestera:

As it is now, for me, female-to-male, I keep my maleness intact with testosterone but my body knows it wasn't born this way. The paradox is that I felt in the wrong body but for my body it was the right body. (310)

Ry ser det som en paradox. Han menar att hans egen kropps manlighet är främmande för kroppen men rätt för honom själv, det vill säga

för hans medvetande. Kroppen vet bäst – på vilket sätt den ”vet” behöver inte ens förklaras – och det som vore bäst för kroppen vore att låta de kroppsegna hormonerna bestämma hur den ska se ut. Det kan läsas som en essentialistisk syn på kroppsligt kön som entydigt och oflexibelt. Passagen är det enda stycke i romanen där Ry antyder något problematiskt med sin könstillhörighet och skiljer transkroppen från andra kroppar. Samma stycke innehåller också en passage där Ry, med all den auktoritet som en läkare i en roman kan inneha, beskriver kirurgiskt konstruerade vaginor som sår som aldrig läker. Den beskrivningen är motsatsen till Seymours organiska transition, som är en spontan och kroppsegen process.

Samtidigt vet Ry bättre än sin kropp. Citatet ovan kan läsas som ett erkännande av kroppens egen vilja och agens. Medan Ry i övrigt ger uttryck för att vara ett med sin kropp, är dualismen här uttalad. Rys medvetande är i konflikt med kroppen – och det är medvetandet som har vunnit. Ry vacklar genom romanen i sin inställning till kropp-själ, materia-medvetande. Det dualistiska uttalandet om att hans kropp vet att den inte är född sådan motsägs senare, när han säger att ”I am in the body that I prefer” (122). Men Ry återkommer också flera gånger till den icke-dualistiska tanken att vi är våra kroppar. Om man ska ta den tanken på allvar, kan medvetandet vara ett av kroppens sätt att veta vad som är rätt för kroppen. Eftersom Ry mår bättre efter transitionen än innan, eftersom den kropp han har är rätt för honom, är den också rätt för kroppen.

Å andra sidan kan vi förstå det som att kroppens ”maskulinitet” hela tiden behöver upprätthållas snarare än att den bara är där, att maskuliniteten ständigt nyskapas. Själva den könade kroppen är performativ, blir till genom upprepade handlingar. I Wintersons roman är könstillhörighet inte något som bara *är där*, enligt Ry, något essentiellt eller medfött. Tvärtom är det något som hela tiden skapas, upprätthålls och som börjar gå förlorat i samma stund som kroppen slutar tillföras testosteron.

Ry själv gör skillnad på transkroppar och cis-kroppar, men principen fungerar likadant i alla kroppar, oavsett om kroppens testosteron kommer via gel eller produceras inom kroppen.

Den formbarhet och plasticitet hos kroppen som Ry beskriver, gäller alla kroppar som hela tiden skapas och upprätthålls, i ett ständigt blivande snarare än ett varande – oavsett om det är resultatet av ett medvetet val eller ej, precis som all materia enligt Karen Barad är ett görande eller blivande, snarare än ett varande.²¹ Den biologiska maskuliniteten är konstruerad och måste hela tiden upprätthållas, oavsett om det sker med hormoner som produceras i kroppen, eller om det tillförs utifrån. Som Timothy Morton skriver: ”Nature only looks natural because it keep’s going, and going, and going.”²² Rys manlighet kan ur det perspektivet inte betraktas som mindre äkta, naturlig eller stabil än någon annans.

Materialisten vs idealisten

Det är lätt att läsa Victor Stein och Ry Shelley som varandras motsatser. Victor är människan som rent medvetande, avlägsnad från människorna och miljön omkring sig, till och med rent fysiskt där han bor långt från människor på stadens tak: ”Victor lives in an old warehouse on the top floor. Steel columns, exposed brick, long windows that open onto the roof of the city.” (207) I motsats till Victor gestaltas Ry som jordnära och i kontakt med sin fysiska omgivning. Han lägger märke till de minsta detaljer, som ”the material fact of a pocket mouse racing towards a creosote bush” (116) när han och Victor överraskas av ett skyfall i amerikanska Sonoraöknen. Det är genom en stark anknytning till och blick för det materiella, både djur och landskap, som Ry gestaltas som en människa som varken nedvärderar det materiella eller tar det naturliga för givet och heligt. Det är via kroppen han knyter an till såväl ökenmusen som Victor, i en scen som innehåller romanens enda tydliga naturskildring: ”I was concious of his body, a warm, wet animal, next to me.” (116)

Rys materiella världssyn och Victors andliga närmar sig varandra i deras syn på människans makt över sin egen kropp. Medan Ry, som vi sett ovan, framstår som ambivalent och pendlar mellan en dualistisk syn på kropp och medvetande och en mer organisk syn där de är ett och samma, är Victor mer bestämd. För honom handlar transhumanismen om att ta kontroll över kroppen. Han ser i Ry samma transhumanistiska strävan att övervinna livet, döden och naturen, när han jämför människans kontroll över sin egen evolution med transpersoners kontroll över sin egen kropp: "No other species can tinker with it's own destiny. And you, Ry, gorgeous boy/girl, whatever you are, you had a sex change. You chose to intervene in your own evolution." (154) Victor har en oekologisk syn på människan som herre över sig själv och därmed över naturen; inte ens evolutionära processer står emot. Victor har också en objektifierande blick som förminskar och ifrågasätter Rys könsidentitet när han säger "boy/girl, whatever you are", som ett sätt att försöka göra deras relation mer heterosexuell än den är.

Victors fascination inför Rys transition tar inte Rys könstillhörighet på allvar, istället ser han vad han kallar Rys könsbyte som att Ry manipulerar sin egen kropp och därmed naturen. Han betraktar Ry som essentiellt kvinna, fascineras av honom dels som ett experiment för sin egen sexualitet och dels som ett experiment i mänsklig manipulation av materia. Det är en oorganisk syn på transition där kroppen betraktas som död materia att forma, som en klump lera, snarare än den levande materia som är förutsättningen för livet.

När Ry beskriver sin identitet som hybrid, som en inte entydigt könad person, behöver man inte endast förstå det i betydelsen icke-binär könstillhörighet, utan också som en sammansmältning av natur-kultur, kropp-medvetande: "I am a woman. And I am a man. That's how it is for me. I am in the body that I prefer. But the past, my past, isn't subject to surgery. I didn't do it to distance myself from myself. I did it to get nearer to myself." (122) Ry har skapat sin

egen kropp, omformat ytan som en gestaltning av den inre identiteten. "We are our bodies", säger Ry men Victor svarar att ingen religion håller med och att vetenskapen börjar återvända till "a deeper insight into what it means to be human – by which I mean transhuman" (148). För honom är det mänskliga samma sak som det övermänskliga, det rena medvetandet. Tack vare den tekniska utvecklingen kommer människor kunna övervinna naturen och bli sekulära gudar:

They are enhanced humans – that is, they have our appetites and desires, our feuds and feelings, but they are fast, strong, unlimited by biology, and usually immortal. [...] The real question, though, is that however we enhance our biology we are still inside a body. To be free from the body completes the human dream. (296)

Victor Stein ser gudar som modifierade och uppgraderade människor, men fortfarande begränsade av den biologiska kroppen – mänsklighetens slutmål är att bli helt fri från kroppen. Om transpersoner, som jag konstaterade i inledningen, ofta betraktats eller gestaltats som onaturliga, ett resultat av människans hybris, ställs Ry med sin fasta tilltro till den biologiska kroppen istället i kontrast till Victor Steins gudomliga dagdrömmar om den immateriella tillvarons paradys. Ry fungerar som en materiellt grundad motsats till Victors Steins utopiska posthumanism som nedvärderar kroppen, naturen och det materiella.

Människans relation till naturen som kropp och via kroppen lyfts fram på ett ofta tve tydigt sätt i romanen, till exempel när Victor av Ry liknas vid ett infångat djur: "He's pacing, pacing, like a thing caged in it's own body." (204) Men Rys beskrivning av själva kroppen som Victors fängelse utgår från Victors egen blick: för Ry själv är kroppen inte ett självklart fängelse, eftersom han både ger uttryck för en dualistisk syn där kroppen kan bli medvetandets motståndare, och en mer organisk syn där kroppen är vad vi är. Rys formulering ekar av ett tidigare avsnitt

i romanen, där Bedlamsjukhusets föreståndare Wakefield konstaterar likheterna mellan människor och andra djur: "The pacing of mammals is not so different when they are confined – forth and back, back and forth." (177) Timothy Mortons ekologiska blick på världen utgår från att vi kan se med igenkänning på andra djur, precis som Susan Stryker lär sig att känna solidaritet med de mest främmande av varelser: "I find no shame, however, in acknowledging my egalitarian relationship with non-human material Being."²³ Det är kroppen som materia som är förutsättningen för en sådan solidarisk blick, det är just som kroppar som vi delar värld såväl som livsvillkor med allt levande – samma kropp som Victor vill fly.

Problemet Ry ser med att modifiera kroppen i enlighet med transhumanisternas visioner är att bara några få kan dra nytta av teknikens framsteg: "the sales pitch of augmented humans living young and beautiful forever will be for a very few – and after a couple of hundred years I imagine even they will get bored" (282). I Victors utopi finns ingen ekologisk medvetenhet, just eftersom den handlar om att fly kroppen och det materiella. Medan romanen först verkar antyda att det är möjligt att fjärma sig från kroppen, är naturen i betydelsen miljö/omgivningen inte möjlig att ignorera eftersom även ett uppladdat medvetande är beroende av materia. Närmare bestämt av det servernätverk som utgör internet, som gör det uppladdade medvetandet beroende av elektricitet och i förlängningen också någon som sköter maskinerna. Detta diskuteras egentligen inte i romanen mer än på ett sätt: den enorma mängd energi som verkar krävas i uppladdningsögonblicket, när Victors försvinnande sammanfaller med att hela Manchester mörkläggs (331). Victors nedvärderande av det materiella kanske till och med är förutsättningen för det slöseri med energiresurser som hans dröm att bli uppladdad tydligen innebär. Han försöker bokstavligt främja sig från alla ekologiska sammanhang, genom att bli oberoende av miljön som endast medvetande.

Avslutande diskussion

När Victor Stein i *Frankissstein* drömmer om den okroppsliga uppladdade existensen är det främst en flykt från naturen, världen och sig själv; från alla begränsningar. Som jag visade ovan är det inte en frihet från behovet av resurser. När Victor laddat upp sitt medvetande är han lika beroende av ström och kretsar som tidigare av synapser och blodomlopp. Vi kan varken separera kultur från natur eller medvetandet från materien.²⁴

Transkroppen betraktas som jag nämnde i inledningen ofta som onaturlig och artificiell, när den synliggör det fysiska könets plasticitet. När Sandy Stone i den inom transstudier klassiska "The Empire Strikes Back" skrev om de intertextuella möjligheterna i den öppna transpersonens kropp, handlade det om den kropp som medvetet blir *läst* på motstridiga sätt: "Under the binary phallogocentric founding myth by which Western bodies and subjects are authorized, only one body per gendered subject is 'right.' All other bodies are wrong."²⁵ När hon skrev om påbudet om *bara en kropp per könad subjekt* menade hon att cisnormen kräver att varje människa ska ha ett entydigt kön – inte bara vid ett enda tillfälle utan också över tid. Ry Shelley gestaltar vad Stone beskriver som motsatsen till det normativa påbudet när han vägrar beskriva sig som den entydigt könade varelse som ingen transperson kan vara, "my past, isn't subject to surgery" (122), och som vi med Stryker kan säga inte är mindre naturlig än någon annan.²⁶ Den transefarenhet Ry beskriver är grundad i det materiella, där natur och kultur möts, där kropp och medvetande möts, där kroppar och kroppar möts. En materiell värld som ställs mot Victor Steins ambition att övervinna den materiella världen, genom att ta avstånd från och skilja sig från mänsklighetens kroppsliga villkor.

I den här artikeln har jag analyserat transgestalten i Jeanette Wintersons roman *Frankissstein* ur ett transekologiskt perspektiv. Först genom att undersöka hur Ry Shelley gestaltas genom Nicole Seymours begrepp organisk

transition, ett begrepp som beskriver köns-
transition som en naturlig och kroppsegen pro-
cess. Här finns en ambivalens i gestaltningen,
när Ry å ena sidan beskrivs som i konflikt med
sin kropp, å andra sidan gestaltas som ett med
sin kropp. Jag har även undersökt Ry i rela-
tion till antagonisten Victor Stein. Genom Rys
blick för det kroppsliga, solidariteten med de
minsta djuren och kontakten med landskapet
och kontrasten till Victors antiekologiska utopier
skildrar transgestalten i *Frankissstein* det
materiella som formbart och föränderligt – en
materia som kombinerar natur och kultur.

Transgestalten i *Frankissstein* skildrar det
materiella som formbart och föränderligt
– en materia som kombinerar natur och kul-
tur. När Vicki Kirby skriver att uppdelningen
kropp-medvetande är besläktad med dikotomin
natur-kultur, finner hon ett missförstånd om
naturen i botten av den cartesianska dualismen
mellan kropp och själ.²⁷ Hon skriver att kanske
ligger det i den biologiska kroppens natur att
formulera och omformulera sig själv, att åter-
uppfinna sig själv. Det är precis vad man skulle
kunna säga att Ry har gjort – i och med sin
transition har han omformulerat sig själv som

kropp. Och det han har gjort är inte något bara
transpersoner gör. Som Kirby visar är föränd-
ring och förvandling en del av naturens och ma-
terians grundläggande villkor, något som gäller
alla mänskliga kroppar. I kontrast till Victors
orealistiska flykt från det materiella, gestaltas
alla mänskliga kroppar via Ry som varken en-
bart natur eller enbart kultur. Naturen är en del
av människan och människan en del av naturen.

Transgestalten i *Frankissstein* kan läsas som
ett försvar för den materiella och kroppsliga
människan i ständig förvandling, för beskriv-
ningen av människors kroppar bygger lager på
lager på lager av förändringar – nya minnen,
nya celler. Vi är alla hybrider av oss själva, som
Timothy Morton skriver, individer så väl som
arter, är fulla av ”additions, deletions, and
rewritings”.²⁸ Ry Shelley knyter samman kultur,
natur och teknik i en gestalt. Man och kvinna,
kropp och medvetande, natur och kultur och
slutligen biologi och teknik. I *Frankissstein* blir
transgestalten inte bara en hybrid mellan natur
och kultur, biologi och teknik, kropp och själ,
den visar också hur vi alla kan betrakta oss
själva som materiella hybridvarelser.

Noter

- 1 Wibke Straube, ”Toxic Bodies: Ticks, Trans Bodies, and the Ethics of Response-ability in Art and Activist Writing”, *Environmental Humanities* 11, nr 1 (maj 2019): 229. Cis kan mycket förenklat förstås som icke-trans, även om en så absolut binär uppdelning kan kritiserars, se till exempel: A. Finn Enke, ”The Education of Little Cis: Cisgender and the Discipline of Opposing Bodies”, *Transfeminist Perspectives in and beyond Transgender and Gender Studies*, red. A. Finn Enke (Temple University Press, Philadelphia, 2012) 60–78.
- 2 Jeanette Winterson, *Frankissstein: A Love Story* (London: Jonathan Cape, 2019). I fortsättningen hänvisar jag till Wintersons roman inom parantes.
- 3 Susan Stryker, ”Transgender Studies: Queer

- Theory’s Evil Twin”, *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 10, nr 2 (2004): 212–215.
- 4 Sam Holmqvist, *Transformationer: 1800-talets svenska translitteratur genom Lasse-Maja, C.J.L. Almqvist och Aurora Ljungstedt* (Göteborg/ Stockholm: Makadam, 2017), 40ff.
- 5 Holmqvist, *Transformationer*, 17, 46.
- 6 Jago Morrison, ”’Who Cares About Gender at a Time Like This?’ Love, Sex and the Problem of Jeanette Winterson”, *Journal of Gender Studies* 15, nr 2 (2006): 173; Sonia Front, *Transgressing Boundaries in Jeanette Winterson’s Fiction*, Literary and Cultural Theory, (Frankfurt am Main: Lang, 2009), 103, 106.
- 7 Morrison, ”Who Cares About Gender at a Time Like This?”, 176.
- 8 Jane Haslett, ”Winterson’s Fabulous Bodies”, i *Jeanette Winterson: A Contemporary Critical*

- Guide, red. Sonya Andermahr (London; New York: Continuum, 2007), 43ff.
- 9 Nicole Seymour, *Strange Natures: Futurity, Empathy, and the Queer Ecological Imagination* (Urbana: University of Illinois Press, 2013).
 - 10 Seymour, *Strange natures*, 4ff, 30, 36–39, 54f, 70.
 - 11 Mortimer-Sandilands, "Unnatural passions?"
 - 12 Nicole Seymour, "Trans Ecology and the Transgender Road Narrative", *Oxford Handbooks Online* (2016), 16, doi:10.1093/oxfordhb/9780199933338.013.152.
 - 13 Seymour, *Strange Natures*, 61.
 - 14 Vicki Kirby, "Natural Convers(at)ions: or, What if Nature Was Really Culture All Along?" *Material Feminisms*, red. Stacy Alaimo och Susan Hekman (Indiana University Press, 2008), 234.
 - 15 Kirby, "Natural Convers(at)ions", 229.
 - 16 Timothy Morton, *The Ecological Thought* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2010) 17, 28ff.
 - 17 Morton, *The Ecological Thought*.
 - 18 Morton, *The Ecological Thought*, 64ff.
 - 19 Morton, *The Ecological Thought*, 8.
 - 20 Susan Stryker, "My Words to Victor Frankenstein Above the Village of Chamounix: Performing Transgender Rage", *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 1, nr 3 (juni 1994): 237–254, 238.
 - 21 Karen Barad, "Posthumanist Performativity: Toward an Understanding of How Matter Comes to Matter", *Signs* 28, nr 3 (mars 2003): 801–831, 822.
 - 22 Morton, *The Ecological Thought*, 85.
 - 23 Stryker, "My Words to Victor Frankenstein", 240.
 - 24 Kirby, "Natural Convers(at)ions", 220f.
 - 25 Sandy Stone, "The Empire Strikes Back: A Posttranssexual Manifesto", *Camera Obscura: Feminism, Culture, and Media Studies* 10, nr 2 (maj 1992): 150–176, 166.
 - 26 Stryker, "My Words to Victor Frankenstein", 240 f.
 - 27 Kirby, "Natural Convers(at)ions", 221.
 - 28 Morton, *The Ecological Thought*, 64.

Summary

The Postmodern Prometheus: Nature, Technology and Transgender Themes in Jeanette Winterson's Frankissstein

This is a trans ecological analysis of the transgender motif in Jeanette Winterson's novel *Frankissstein: A Love Story*, a novel about transhumanism, artificial intelligence and the human relationships to the body as nature and as technology. I examine how the transgender character in *Frankissstein* relates to ideas about nature-culture, biology-technology, and mind-body. Drawing from new materialist theory, the essay examines the possibilities of a materialist trans ecology that understands both identities and bodies as constructed. The essay demonstrates that the

transgender character Ry Shelley is a hybrid character, combining male-female, biology-technology and nature-culture in a single person. While the other major character, Victor Stein, detests the material and wants to become pure mind, the narrator Ry Shelley shows the importance of the body and becomes an illustration of how human identity is not just a discursive construction, but also a biological and technical-material construction. In *Frankissstein* the transgender character is a defense of the material human being, and an example of how all humans are hybrids.

Keywords: Jeanette Winterson, trans ecology, transgender studies, ecocriticism, environmental humanities